

розвитку суспільства. Проблеми освіти у Польщі та в Україні в контексті процесів глобалізації та євроінтеграції: Зб. матеріалів Міжн. науково-практичної конференції. 22-24 квітня, 2009 р. Київ-Житомир ; за ред. В. Кременя, Т. Левовицького, С. Сисоевої. Київ : КІМ, 2009. 800 с.

2. Хоменко М. П., Ткачук О. М. Стан і прогностичні тенденції розвитку аграрної освіти в умовах модернізації вищої освіти та сучасних вимог ринку праці. *Проблеми освіти : наук. збірник*. 2007. Вип. 53. 132 с.

3. Андрущенко В. П. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті: суспільна потреба та проблеми формування. *Наук. зап. КІТЕП. Псих.-пед. пробл. удоскон. проф. підготов. фахівців сфери туризму в умовах неперервн. освіти*. 2001. № 1. С. 9-15.

4. Наказ «Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (Затверджено наказом Міністерства освіти України від 8.04.93 № 93 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти від 20.12.94 № 351). Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>. (дата звернення 20.02.2018).

Васильєва Олена

канд. псих. наук, доцент

Красуцький Олег

викладач

Подільський державний аграрно-технічний університет

Кам'янець-Подільський, Україна

ДОВІРА В ПЕДАГОГІЧНОМУ СПІЛКУВАННІ

В інноваційному характері сучасного освітнього процесу все більше місця займає особистісний розвиток. Вирішення нових освітніх задач потребує нового педагогічного мислення, володіння новими компетентностями, які повинні базуватися на психолого-педагогічних знаннях. Одним з найважливіших елементів особистісно орієнтованого підходу в освіті є феномен довіри.

В тлумачному словнику [1] довіра трактується як ставлення до кого-небудь, що виникає на основі віри в чийсь правоту, чесність, щирість, порядність і т.ін.

Проблема психологічної підготовки педагогічних кадрів для аграрних ВНЗ виникла ще в 20 ст., коли в умовах високих темпів змін, що відбувалися в усіх сферах життя, стала очевидною потреба суспільства в новій якості освіти, де людина, її інтереси та повноцінний розвиток постали в центрі уваги. І тут співпали інтереси суспільства, яке потребувало педагогічних кадрів, здатних працювати на якісно новому рівні (наявність високих наукових психолого-педагогічних знань) і потреби самих педагогів (самоусвідомлення, саморозвиток, саморегуляція, задоволеність працею).

Але дослідження сучасних науковців [2, 3, 4] доводять наявність у викладачів не лише низького рівня психологічних знань, але й відсутність позитивного досвіду їх застосування, мотивації до їх вивчення і готовності до використання в практичній діяльності. Що ж могло вплинути на зниження довіри до психологічних знань в процесі педагогічної діяльності (комунікації)?

В психології довіра розглядається як важливий компонент спілкування. Тому щоб підвищити довіру в професійному спілкуванні потрібно знайти відповідь на питання яке пов'язане з пошуком шляхів самовдосконалення педагогічних кадрів. Поглибити психологічні знання педагог може в процесі спеціально організованої діяльності (підвищення кваліфікації), взаємодії з колегами, самоосвіти, в процесі професійного спілкування. Професійне спілкування пов'язане з процесом усвідомленої активності, яка може ініціюватися як внутрішніми потребами, так і зовнішніми вимогами. Сам процес усвідомлення, мислення є за своєю природою розмовою, внутрішньою комунікацією.

Сучасною тенденцією розвитку освіти загалом, і, аграрної, зокрема, є навчально-педагогічне співробітництво, основним способом взаємодії суб'єктів якого є педагогічне спілкування.

Для будь-якого спілкування, в тому числі і педагогічного, характерна наявність довіри. Довіра є однією з фундаментальних складових ефективної взаємодії особистостей, обміну знаннями і досвідом. Довіра – центровий елемент соціального і психологічного добробуту людини в суспільстві. Людина потребує довіри в людях, які її оточують [5].

В більш глибокому трактуванні довіра також розуміється як почуття (стан), і може бути причиною інших станів, наприклад депресивних [1]. В гуманістичній психології довіру пов'язують з самоактуалізацією особистості, тобто з бажанням людини стати такою якою вона хоче. Довіра до самої себе є її умовою. Довіра до себе існує в єдності з довірою до світу взагалі і проблема полягає в їх співвідношенні [6].

Що може спричиняти проблему співвідношення довіри спілкування в освітньому середовищі? Ось деякі з причин [3, 4]:

- особливості психолого-педагогічної підготовки кадрів в системі освіти;
- зниження цінності наукових знань серед педагогів і учнів, пріоритет ненаукових (буденних) знань;
- нерозуміння сутності новітніх перетворень, і як наслідок «зісковзування» на традиційні методи професійного спілкування;
- внесення в педагогічну практику неадаптованих методик з інших галузей, навішування психологічних ярликів;
- методологічна нез'ясованість основних категорій, порушення логічних і наукових вимог при означенні, дублюванні понять, розбіжність їх змісту на різних рівнях освітньої системи;
- недостатність наукового обґрунтування технологій, що використовуються для збереження здоров'я педагогів та учнів.

В якості критеріїв підвищення довіри в педагогічному спілкуванні нами пропонуються:

- трансформація психологічних знань в способи професійної поведінки (засвоєння необхідних знань в процесі вирішення конкретних завдань в соціальному і особистісному контексті. Засвоєння необхідних компетенцій відбувається завдяки

психолого-педагогічного супроводу, спеціальних занять, тренінгів (коучінга) для викладачів і студентів з наступним переносом засвоєних знань в реальні ситуації навчальної і професійної діяльності). При цьому зберігається особистісно-орієнтований підхід до кожної особистості [3, 4, 7, 8, 9];

- необхідне інформаційне забезпечення, використання в освітньому процесі адекватних форм і мір, що базуються на психологічних і педагогічних знаннях прояву професійного спілкування (координація всіх елементів освітньої системи може здійснюватися завдяки науково-освітнім центрам, співробітники яких можуть суміщати викладацьку і наукову діяльність. Створення подібних центрів може відбуватися на базі кафедр психології, педагогіки, професійної освіти і т.д., що дозволить на основі аналітичних досліджень оцінити психологічний вплив змісту освітнього середовища педагогів та учнів на особистісний розвиток і здоров'я, а також досягнути максимальної відповідності потребам і можливостям конкретних слухачів) [3, 4, 7].

Отже, на нашу думку, практична орієнтованість освітнього середовища в умовах якого здійснюється професійне самовдосконалення педагога можливе за реалізації запропонованих критеріїв в комплексі, що в свою чергу призведе до підвищення довіри в професійному спілкуванні і підвищить рівень задоволеності самоефективністю педагогів і студентів.

Список використаних джерел

1. Сучасний тлумачний словник української мови: 60000 слів / За заг. ред. д-ра філог.наук, проф. В.В. Дубічинського. Харків : ВД «ШКОЛА», 2009. С. 211.
2. Мошнина Р.Ш., Батырева С.Г. Требования к сформированности компетентностей педагога, работающего по новому стандарту. *Стандарты и мониторинг в образовании*. 2011. № 3. С. 50-51.
3. Тихомирова Т.С. Здоровая среда как механизм снижения рисков профильного обучения. *Профильная школа*. 2013. № 2. С. 48-54.
4. Тихомирова Т.С. Коммуникативное развитие школьников в образовательном процессе. *Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук*. 2009. № 8. С. 256-264.
5. Купрейченко А.Б. Психология доверия и недоверия. Москва : Изд-во «Институт психологии РАН». 2008. 571 с.
6. Скрипкина Т.П. Доверие к себе как условие развития личности. *Вопросы психологии*. 2002. № 1. С. 95-103.
7. Васильева О.М. Використання психологічних технологій в освітньому просторі. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?user=a1F0f_oAAAAJ&hl=ru (дата звернення 15.02.2018)
8. Васильева О.М. Професійно-рефлексивний практикум розвитку позитивної Я-концепції у військовослужбовців на етапі професійного становлення. *Практична психологія і соціальна робота*. 2012. № 2. С.24-36.
9. Лашко Е.В. Принципы экологичности в образовательном процессе при подготовке специалистов технического университета. *Pedagogy and Psychology*. V (58), Issue 133, 2017. С. 20-23.

